

ACTUA

FEM COSES AL BAIX SOLSONÈS!

Butlletí 2

CICLE DE XERRADES SOBRE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

TURISME

SOSTENIBLE

I

ECONOMIA

SOCIAL

I SOLIDÀRIA

02

Si cooperem avancem, si competim destruïm

CRÈDITS

EDITA:

PDC ACTUA- FEM COSES AL BAIX SOLSONÈS , L'ARADA SCCL

OCTUBRE 2018

ACTUA

FEM COSES AL BAIX SOLSONÈS!

Ens trobaràs al nou espai del Santuari del Miracle !

Cada divendres de 10 a 14h, i entre setmana, amb previ avís.

Contacte: actua@larada.coop | 672 49 12 23

En què et podem ajudar:

organització d'activitats, disseny de projectes, comunicació d'actes, gestió d'associacions, gestió, disseny i assessorament en projectes de l'economia social i solidària.

#femcoses

SOBRE EL CICLE DE XERRADES D'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Des del projecte **ACTUA- Fem coses al baix Solsonès**, hem organitzat un cicle de xerrades per conèixer les oportunitats, i també les dificultats, en què es troba l'economia social i solidària. Entenem l'economia social i solidària com aquella que retorna al treball i a l'economia la seva funció originària, el contribuir a promoure la comunitat i el territori. I fer-ho des de projectes conjunts, col·lectius, on diferents persones cooperen, comparteixen i s'autogestionen treball (**cooperativisme de treball**), serveis (**cooperativisme de serveis**), consum (**cooperativisme de consum**), producte agrari (**cooperativisme agrari**), habitatge (**cooperativisme d'habitatge**), etc. Però l'Economia Social i Solidària va més enllà del cooperativisme, i inclou, com a mínim aquells projectes associatius amb cert impacte al territori, i que l'interès general del territori o grups socials a qui es deu el seu projecte.

Des del cicle de xerrada volem promoure el debat i gestionar les pors i desconeixements que pugui despertar encara avui l'economia social i solidària. Per fer-ho, hem apostat per fer-ho des de les vivències pràctiques, és a dir, diferents iniciatives que ja existeixen. En aquest primer cicle s'hi tractaran temes com les **energies renovables** (quin paper hi podem tenir com a consumidores o com a productores o des del nostre treball), el **turisme sostenible**, **atenció a les persones i gestió de les cures**, i l'**artesanía i oficis**.

Previ a cada xerrada editem un petit dossier per ajudar a situar i pensar temes que es creguin interessants de fer sortir al debat.

La primera part de cadascun d'ells està destinada a conèixer millor com es gestiona l'economia social i solidària. En aquesta segona edició, ens introduïm als fons socials de les cooperatives i a les cooperatives de treball associat, de serveis, de consumidors i usuàries i a les cooperatives agràries.

QUÈ ÉS , COM FUNCIONA I COM ES GESTIONA L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA (2)

1. ELS FONS SOCIALS DE LES COOPERATIVES

Les cooperatives es doten de fons de reserva obligatoris i si s'escau també de fons de reserva voluntaris.

FONS OBLIGATORIS

Les cooperatives, a més de les reserves legals o estatutàries que calguin, estan obligades a constituir un fons de reserva obligatori, que no es pot repartir entre els socis, que té la finalitat de consolidar econòmicament la societat.

Trobem dos tipus de fons obligatoris:

FONS DE RESERVA OBLIGATORI (FRO)

- Com a mínim el 20% dels excedents cooperatius nets.
- Com a mínim el 50% dels beneficis extracooperatius.
- Les deduccions sobre les aportacions obligatòries en els supòsits de baixa injustificada o expulsió dels socis.
- Les quotes d'ingrés i/o periòdiques 100 % de les plusvàlues, en els termes establerts en l'article 81.1c de la Llei 12/2015).

FONS D'EDUCACIÓ I PROMOCIÓ DE COOPERATIVES (Llei 12/2015, del 9 de juliol, de cooperatives art. 85)

El fons d'educació i promoció de cooperatives es destina a:

- La formació dels socis i dels treballadors en els principis i tècniques cooperatius, empresarials, econòmics i professionals.
- La promoció de les relacions intercooperatives.
- La promoció d'activitats culturals, professionals i existencials per als socis de la cooperativa, els seus treballadors, l'entorn local i la comunitat en general, i també la difusió del cooperativisme.
- L'atenció a objectius d'incidència social i de lluita contra l'exclusió social.
- El pagament de les quotes de la federació a la qual pertany, si escau, la cooperativa.
- Les accions que fomenten la responsabilitat social empresarial, incloses les de foment d'una igualtat de gènere efectiva.
- La promoció de la creació de noves empreses cooperatives i el creixement de les cooperatives ja

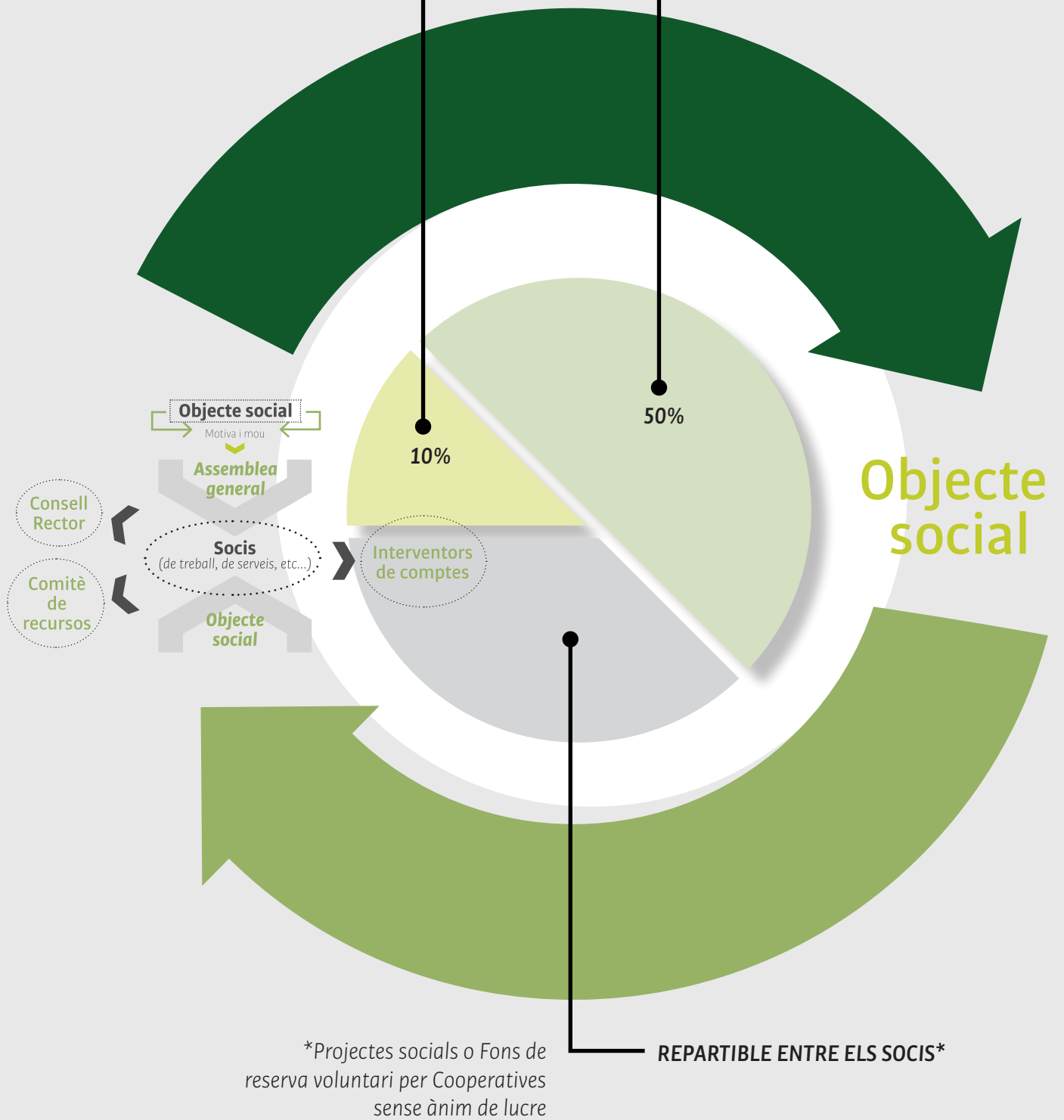
constituïdes mitjançant aportacions dineràries a les federacions de cooperatives o a entitats sense ànim de lucre dedicades al foment del cooperativisme, perquè aquestes els ofereixin vies de finançament.

Es tracta d'un fons irrepetible entre els socis i inembargable, i es constitueix amb:

- Com a mínim el 10 % dels excedents cooperatius i beneficis extracooperatius, d'acord amb l'article 81 de la Llei 12/2015.
- Les sancions de caràcter econòmic que per via disciplinària, la cooperativa imposi als seus socis.
- Subvencions i donacions per aquestes finalitats.

FONS D'EDUCACIÓ I FOMENT DE COOPERATIVES

FONS DE RESERVA OBLIGATORIS

*Projectes socials o Fons de reserva voluntari per Cooperatives sense ànim de lucre

2. LA INTERCOOPERACIÓ: ALIANCES I ESTRATÈGIES COM A PRINCIPI COOPERATIU

ALTRES FONS SOCIALS

L'assemblea general pot acordar l'aplicació d'altres tipus de fons i els estatuts en regularan els criteris i el caràcter de repartibles o irrepartibles. Parlem dels fons de reserva voluntaris, els fons de retorns cooperatius...

FONS DE RESERVA VOLUNTARIS

El fons de reserva voluntari té la mateixa finalitat que el fons de reserva obligatori però a diferència d'aquest la seva dotació no es obligatòria. Poden ser de caràcter repartible o irrepartible entre els socis. En el primer cas, els estatuts han d'establir els criteris d'individualització de les reserves d'aquests fons per a cada soci i els supòsits i els requisits per repartir-los o imputar-los efectivament.

La intercooperació és i ha estat sempre una de les característiques diferenciadores de les societats cooperatives. La mateixa existència va molt lligada a la unió i l'ajut mutu per assolir unes finalitats comunes.

La intercooperació en l'àmbit de la representació és un recurs sobradament superat en el cooperativisme: des dels seus inicis el moviment cooperatiu s'ha organitzat i estructurat a través de les organitzacions representatives (federacions i confederacions) a nivell nacional, estatal i internacional.

A nivell català existeix la Confederació de Cooperatives de Catalunya, que agrupa diferents funcions, en funció de la tipologia de cooperatives que agrupa.

A nivell català existeix la Confederació de Cooperatives de Catalunya que agrupa les següents federacions:

- Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya
- Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya
- Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya

- Federació de Cooperatives d'Habitatge de Catalunya
- Federació de Cooperatives d'Ensenyament de Catalunya
- Federació de Cooperatives de Serveis i Transportistes de Catalunya

Altrament, hi ha un altre tipus d'intercooperació que, ara més que mai, esdevé clau per a la generació de col·laboracions que tinguin la capacitat necessària per operar en el mercat actual: parlem de la intercooperació empresarial, aquella que, en lloc de competir, comparteix recursos entre empreses, sigui de temps, materials, financers, i sobretot de coneixement, sigui per compartir o per crear eines conjuntes. Una aposta per una cooperació entre empreses que permeti generar capacitats que individualment seria impossible d'assolir i que alhora possibiliti una permanència competitiva en el mercat: gestió i creació col·lectiva de centres d'investigació, desenvolupament de la internacionalització, centres propis d'ensenyament i col·locació, instruments financers...D'aquesta manera, l'intercanvi passa a ser un actiu empresarial fonamental.

3. LES COOPERATIVES DE TREBALL ASSOCIAT

Les cooperatives de treball associat són aquelles que associen, com a mínim dues persones físiques que aporten treball per assolir l'objectiu, o objecte social de la cooperativa, ja sigui produint béns o prestant serveis.

L'activitat que es cooperativitza és el treball que aporten els socis/es treballadors/es i l'equip de treballadors/es contractat.

EL TREBALL A LES COOPERATIVES DE TREBALL ASSOCIAT

Lògicament, el treball que s'aporta a les cooperatives de treball ha de provenir principalment de socis o sòcies de treball.

La Llei de Cooperatives estableix una limitació del treball que pot provenir de contractacions: el nombre d'hores anuals fetes pels treballadors amb contracte de treball no pot superar el 30% del total d'hores l'any fetes pels socis treballadors.

En el càlcul d'aquest percentatge s'ometen les següents relacions de treball:

a) Els treballadors integrats en la cooperativa per subrogació legal i els que s'incorporin a activitats sotmeses a la dita subrogació.

b) Els treballadors que substitueixin socis treballadors que es trobin en situació d'excedència o d'incapacitat laboral temporal, o gaudint de permís per maternitat o paternitat, adopció o acolliment, exercint un càrrec públic o complint un deure públic de caràcter inexcusable.

c) Els treballadors que treballin en centres de treball subordinat o accessori.

d) Els treballadors amb contractes de treball en pràctiques, per a la formació i l'aprenentatge o per obra o servei determinats.

e) Els treballadors amb contracte de treball de conformitat amb una disposició de foment de l'ocupació de persones amb discapacitats físiques o psíquiques.

f) Els treballadors amb contracte de treball que rebutgin expressament la proposta de la cooperativa per a adquirir la condició de socis. En tot cas, el nombre de treballadors en actiu que hagin renunciat expressament a ésser socis no pot ésser superior al nombre de socis actius existents en aquell moment.

LA BESTRETA LABORAL

Els socis i sòcies de les cooperatives de treball no tenen una relació laboral amb la cooperativa, sinó societària.

En cooperativisme de treball associat no parlem de salaris. La remuneració mensual que reben els socis i sòcies es coneix com a **bestreta**.

La bestreta és l'import que reben els socis i sòcies que treballen a la cooperativa com a retribució del treball que hi aporten.

Es paga mensualment a compte dels beneficis que es preveuen tenir en el moment de tancar l'exercici econòmic.

A efectes pràctics funciona com una nòmina, però la distingeix la capacitat d'**autorregulació** en funció del funcionament i resultats de la cooperativa, tan per lo bo com per lo dolent.

A les cooperatives de treball associat cada soci té un vot, independentment de l'aportació que faci a la cooperativa.

EL RÈGIM LABORAL

Els criteris bàsics del règim de la prestació del treball han d'ésser determinats o bé en els estatuts o bé en un **reglament de règim intern**.

El reglament de règim intern pot regular l'organització del treball, les jornades, festes laborals, vacances, permisos, excedències... i els criteris retributius així com la forquilla salarial.

El principi d'autoregulació del treball topa però amb uns límits que imposen matèries d'ordre públic, i són els següents;

- a) Les relatives a treballs nocturns, insalubres, penosos, nocius o perillosos.
- b) Les normes reguladores del règim de seguretat social.
- c) Les normes sobre prevenció de riscos laborals.
- d) Les causes legals de suspensió i excedència.

Els socis de la cooperativa poden decidir si el treball que aporten els socis i sòcies es fa sota el **Règim General** o sota el **Règim General d'Autònoms**. Aquesta elecció, que s'aplica a la totalitat dels socis i sòcies, s'ha de mantenir com a mínim 5 anys.

SOCIS EN PERÍODE DE PROVA

Els estatuts socials de la cooperativa poden establir que els nous socis hagin de superar un període de prova.

En cap cas aquest període de prova pot ser superior a un any i en cap cas és aplicable si la persona interessada porta formant part de l'equip de treball com a mínim un temps igual o superior a l'establert com a període de prova.

El període de prova es pot reduir per mutu acord.

Els socis a prova tenen només els drets de veu i d'informació i no participen en els resultats de l'exercici.

SUPORT AL COOPERATIVISME DE TREBALL ASSOCIAT

El cooperativisme de treball compta amb diferents programes de suport específics. Entre ells trobem la possibilitat de capitalitzar l'atur i les ajudes a la incorporació de socis i sòcies de treball.

A més a més, tot i no ser exclusiu d'aquest tipus de cooperatives, existeix també el programa Capitalcoop, que igual que la capitalització de l'atur, ajuden a aportar capital social obligatori o voluntari a les cooperatives.

Capitalització de l'atur

La capitalització de la prestació d'atur per constituir una cooperativa o incorporar-se com a soci en una ja constituïda és una opció que permet cobrar d'una sola vegada l'atur per aportar-lo com a capital social.

Actualment es pot capitalitzar l'import necessari en concepte de capital obligatori, i també d'aportacions voluntàries i de quotes d'ingrés.

Al web del SEPE (Servicio Público de Empleo) trobareu tota la informació necessària.

A partir de l'1 de gener de 2013,

les persones que hagin capitalitzat per constituir una cooperativa de treball o societat laboral o incorporar-se com a soci a una ja constituïda, gaudiran de l'exempció sobre el total de l'import capitalitzat.

Per consolidar definitivament el dret d'exempció és necessari que la situació es mantingui com a mínim durant 5 anys, és a dir, que el soci treballador romangui a la cooperativa com a mínim aquest període de temps (article 7 lletra n de la Llei 35/2006, de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques).

Font: Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya

Programa Capitalcoop

Convocatòria d'ajudes de la Direcció General d'Economia Social, el Tercer Sector, les Cooperatives i l'Autoempresa.

La convocatòria presenta dues línies;

Línia 1:

Subvenció consistirà en el 33,34% de l'import de l'aportació de capital que efectuï el soci, amb un màxim de 2000 euros. L'aportació mínima de capital haurà de ser d'un import de 4.500,00 euros, dels quals s'haurà d'haver desemborsat efectivament al compte de la cooperativa o societat mercantil un mínim de 3.000,00 euros previ

a la sol·licitud de la subvenció.

Línia 2:

Subvenció que consisteix en la reducció de fins a 3,5 punts del tipus d'interès que fixi l'entitat que ha concedit el préstec a la persona sol·licitant, en quantia calculada com si la subvenció es merités cada any de la seva durada amb un import màxim de 500,00 euros. El préstec haurà de ser d'un import mínim de 3.000 euros amb un període d'amortització mínim de 3 anys. No seran subvencionables els interessos dels préstecs de capitalització pel refinançament d'un préstec anterior formalitzat amb la mateixa entitat per la cooperativa o societat laboral a la qual es fa l'aportació de capital. No es podran atorgar més de 10.000,00 euros en concepte de subvenció dels interessos del préstec per a la capitalització d'una mateixa cooperativa o societat laboral tenint en compte la suma de les subvencions atorgades.

Els beneficiaris són socis o sòcies que s'incorporin a un projecte cooperatiu o a una societat laboral, així com socis i sòcies que ja existeixin i que vulguin fer una aportació de capital social.

Els beneficiaris han d'adoptar el compromís de mantenir l'aportació al capital social durant almenys 5 anys i mantenir-se com a soci.

Ajuts a la incorporació de socis o sòcies de treball

Convocatòria anual de subvencions per a la incorporació de persones sòcies de treball.

Es considera subvencionable la incorporació de persones sòcies treballadores o persones sòcies de treball a una cooperativa o una societat laboral incloses en algun dels col·lectius següents:

1. Persones desocupades.
2. Persones treballadores vinculades a l'empresa amb contracte de treball de caràcter fix o temporal.

L'import de la subvenció es fixa anualment amb la convocatòria. La de l'any 2018 fixava els següents imports:

Un import màxim de 7.000,00 euros per la incorporació de persones amb discapacitats com a sòcies treballadores o de treball en cooperatives o societats laborals.

Un import màxim de 5.500,00 euros per la incorporació de dones com a sòcies treballadores o de treball en cooperatives o societats laborals.

Un import màxim de 4.000,00 euros per la incorporació de persones menors de 30 anys o amb 45 anys o més com a sòcies treballadores o de treball en cooperatives o societats laborals. En cas que l'empresa s'hagi constituït o estigui en procés de constitució en els 12 mesos anteriors a la data de la publicació al DOGC d'aquesta Resolució, l'import màxim és de 5.000,00 euros.

Un import màxim de 2.000,00 euros per les persones no incloses en els col·lectius anteriors quan s'incorporen com a sòcies treballadores o de treball en cooperatives o societats laborals.

En cas que l'empresa s'hagi constituït o estigui en procés de constitució en els 12 mesos anteriors a la data de la publicació al DOGC d'aquesta Resolució, l'import màxim és de 3.000,00 euros.

En tots els casos les subvencions també es poden concedir quan la jornada de treball del soci treballador o soci de treball incorporat ho sigui a temps parcial, si bé en aquest supòsit la quantia de la subvenció és proporcional al temps efectiu de la jornada de treball.

Cooperatives de Treball
de Catalunya

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya

La Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya és una organització empresarial íntegrament dedicada a la creació, el creixement i la promoció de les més de 3.000 empreses cooperatives de treball que, dia a dia, enforteixen l'economia i la nostra societat en base a principis democràtics.

Les cooperatives promouen la participació dels membres, l'ocupació estable, la innovació, l'arrelament al territori i el desenvolupament local.

Existeixen cooperatives de treball a tots els àmbits i sectors, des de l'atenció a les persones, les energies renovables, la comunicació o la indústria, entre d'altres.

Juntes, les cooperatives catalanes generen uns 4.600 milions d'euros i representen el 3% del PIB.

www.cooperativest treball.coop

4. LES COOPERATIVES DE SERVEIS

A les cooperatives de serveis s'associen persones físiques o jurídiques titulas d'exploracions industrials o de serveis professionals o artistes que exerceixen la seva activitat per compte propi.

Els socis són persones físiques o jurídiques.

L'objecte d'aquests tipus de cooperatives és la prestació de subministraments i serveis, així com l'execució d'operacions destinades al millorament econòmic i tècnic de les activitats professionals dels socis.

Una cooperativa no pot ésser classificada com a cooperativa de serveis si les circumstàncies o les característiques que concorren en els socis o en l'objecte permeten d'incloure-la en una altra de les classes que regula la llei de cooperatives (per exemple cooperatives agràries).

Les activitats que pot dur a terme una cooperativa de serveis són:

a) Adquirir, elaborar, produir, fabricar, reparar i mantenir els instruments, la maquinària, les instal·lacions, el material, els productes i els elements necessaris o convenients per a la cooperativa i per a l'activitat professional o les explotacions dels socis.

b) Dur la gestió d'indústries auxiliars o complementàries de les dels socis i executar operacions preliminars o fer transformacions que afavoreixin l'activitat professional o les explotacions dels socis.

c) Transportar, distribuir i comercialitzar els serveis i els productes procedents de la cooperativa i de l'activitat professional o les explotacions dels socis.

d) Qualsevol altra activitat que sigui necessària o convenient o que faciliti el millorament econòmic, tècnic, laboral o ecològic de l'activitat professional o de les explotacions dels socis, per exemple la promoció conjunta.

A diferència de les cooperatives de treball associat i les de consumidors, el vot dels socis en assemblea és ponderat i el principi d'un soci un vot no està garantit per defecte, a no ser que així ho estipulin els estatuts.

5. LES COOPERATIVES DE CONSUMIDORS I USUARIS

L'objecte de les cooperatives de consumidors i usuaris és el lliurament de béns o la prestació de serveis directa dels socis i la seva unitat familiar, així com desenvolupar aquelles activitats necessàries per tal d'assolir el proveïment, així com le activitats relatives a afavorir la informació, formació i defensa dels drets dels consumidors i usuaris.

Per constituir una cooperativa de consumidors i usuaris cal un mínim de 10 persones físiques sòcies

Les cooperatives de consumidors i usuaris tenen la condició de majoristes i poden vendre al detall com a minoristes.

Els lliuraments de béns i la prestació de serveis als socis de la cooperativa no tenen la condició de vendes, ja que es tracta de consumidors agrupats que els han adquirit conjuntament

A les cooperatives de consumidors i usuaris cada soci té un vot.

Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya

La Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya és una eina conjunta de representació, promoció i defensa del cooperativisme i dels drets de les persones consumidores. Acull iniciatives de les mateixes cooperatives i genera dinàmiques d'intercooperació i aliances. Assumeix un clar compromís social com a organització de persones consumidores. Les cooperatives de consum tenen el seu origen en els entorns locals i són agents actius del territori on operen.

El model societari de les cooperatives de consum està basat en les persones i la seva participació, tant pel que fa l'organització social com a l'empresarial. A més, permet incorporar els treballadors al projecte cooperatiu i així tots dos col·lectius el comparteixen –socis consumidors i socis de treball.

www.fccuc.coop

6. LES COOPERATIVES AGRÀRIES

L'objecte social de la cooperativa agrària és la producció, la transformació i la comercialització dels productes agrícoles, forestals o ramaders obtinguts a les explotacions o a les terres dels socis, així com la prestació de serveis i subministraments i, en general, qualsevol operació i servei amb l'objectiu d'assolir la millora econòmica, social o tècnica dels socis o de la mateixa cooperativa.

Així doncs, les cooperatives agràries poden dur a terme activitats accessòries qualsevol servei o activitat empresarial d'interès dels socis, i molt especialment activitats de consum i serveis encaminats a la millora del producte agrari, la promoció, així com la promoció i millora de la població del medi rural. En la oferta d'aquests serveis els socis poden prestar serveis per a la mateixa cooperativa i amb el personal propi, que consisteixen en l'assoliment de l'objecte social.

Els socis són titulars d'explotacions agrícoles, ramaderes i forestals. Aquests aporten el seu producte a la cooperativa amb les condicions que estableixin els seus estatuts o reglament de règim intern.

Els socis poden prestar serveis per a la mateixa cooperativa i amb el personal propi, que consisteixen en la realització de feines agràries o altres d'anàlogues en les explotacions i a favor dels socis.

Les cooperatives agràries també poden fer conjuntament l'explotació comunitària d'una terra i

l'aprofitament de bestiar, de terres i d'immobles susceptibles d'explotació agrària.

Regulacions especials

Els estatuts socials de les cooperatives agràries han de regular, a més del que exigeix amb caràcter general aquesta llei, els aspectes següents:

a) Les aportacions obligatòries dels socis que s'incorporen al capital social. Es poden establir diferències segons els graus d'utilització dels serveis cooperatius a què es compromet cada soci. També s'han de diferenciar les aportacions que es fan en la condició de cedent del gaudi de terres o en la de soci treballador.

b) Els mòduls o les maneres de participació dels socis en els serveis que ofereix la cooperativa. S'han d'especificar els mòduls de participació dels socis que prestin drets d'ús i aprofitament de bestiar, de terres i d'immobles susceptibles d'explotació agrària i dels que, essent cedents de drets sobre béns, o no essent-ne, hi presten el treball, els quals tenen la condició de socis de treball.

c) Les derrames per a despeses, en el cas que s'estableixin.

d) La manera com, si es considera pertinent, algun familiar afectat a l'explotació agrària del soci en pugui exercir els drets en la cooperativa, fins i tot ésser elegit per tenir-hi càrrecs socials.

e) Si escau, el temps mínim de permanència a la cooperativa dels socis en llur condició de cedents de l'ús i aprofitament de béns, que s'ha d'adequar als terminis fixats per la legislació civil sobre contractes d'explotació agrària, i les normes de transmissions d'aquests béns per a qui n'és titular.

f) Els criteris per a l'acreditació als socis dels retorns cooperatius en funció

de llur activitat cooperativitzada, tenint en compte, a aquests efectes, la possible existència de socis cedents de l'ús i l'aprofitament de béns, i també de socis treballadors.

Successió del soci titular

Si el soci titular d'una explotació agrària deixa d'estar en actiu i se li dona la baixa obligatòria, el succeeix el membre de la comunitat familiar afectat a l'explotació agrària que n'esdevingui, per qualsevol títol, el titular.

FEDERACIÓ DE
COOPERATIVES
AGRÀRIES
DE CATALUNYA

Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya

La Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya és l'òrgan de representació i defensa del cooperativisme agrari amb la finalitat de reforçar l'activitat econòmica i social d'aquest sector, i ha fet extensiu el seu compromís al conjunt de la població agrària i el món rural. Així mateix, contribueix al desenvolupament de les empreses cooperatives amb recursos per potenciar el creixement, la millora constant i la competitivitat de les seves associades.

A Catalunya, hi ha 204 cooperatives federades que aglutinen gairebé 31.500 socis productors i 4.500 llocs de treball. La facturació agregada se situa en uns 1.600 milions d'euros.

TURISME SOSTENIBLE I ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

MANIFEST PER UN TURISME RESPONSABLE I SOSTENIBLE

El turisme és un sector estratègic clau per al desenvolupament de l'economia catalana i, alhora, un motiu de satisfacció ol·lectiva que persones d'arreu vinguin a conèixer el nostre petit gran país. Però les àrees rurals i el conjunt del territori català necessitem que el turisme creixi i es gestioni de manera RESPONSABLE I SOSTENIBLE!

L'activitat turística sempre es realitza sobre una base territorial, el destí. I aquest ha de donar una bona acollida als turistes oferint-los uns serveis i un entorn ben gestionats (seguretat ciutadana, infraestructures de transport, vies de comunicació, ...) i amb els seus atractius posats en valor (parcs naturals, monuments, museus, gastronomia, ...). Perquè Catalunya continuï essent un destí de qualitat cal invertir en el territori i en la qualitat de vida de la seva gent. Bona part dels recursos que han de fer-ho possible provenen dels impostos generats per les activitats econòmiques del país. Cal que totes les empreses que ofereixen serveis turístics contribueixin de manera decisiva a mantenir les infraestructures del nostre país i l'estat del benestar per als ciutadans, perquè són beneficiàries directes d'una destinació ben endreçada. L'OMT (Organització Mundial del Turisme, organisme de la ONU), en l'article 5 del Codi Ètic Mundial per al Turisme determina que "Les poblacions i comunitats locals (...) tindran una participació equitativa en els beneficis econòmics, socials i culturals que reportin (les activitats turístiques). Les polítiques turístiques s'organitzaran de manera que contribueixin a millorar el nivell de vida de la població (...)". Aquests principis han de regir l'actitud i el comportament de totes les empreses del sector turístic que actuen en el territori català (plataformes comercialitzadores, prestadors de serveis, intermediaris, etc.), sense eludir les seves responsabilitats amb la comunitat, assumint la seva corresponsabilitat fiscal i social per tal de garantir que Catalunya continuï essent una destinació atractiva.

Així s'evitarà que la ciutadania pugui considerar que algunes d'aquestes empreses tenen un comportament abusiu envers el territori. El turisme rural i el conjunt del sector turístic català som plenament solidaris amb les persones que passen per dificultats econòmiques per arribar a final de mes i busquen una solució en l'activitat turística. Però és immoral i inacceptable que aquesta punyent realitat social sigui utilitzada per grans empreses per aixoplugar la seva lucrativa activitat econòmica sota la denominació d'economia col·laborativa amb la finalitat d'eludir les seves responsabilitats fiscals i la imprescindible regulació de l'activitat turística, sempre en detriment dels drets dels ciutadans i dels propis turistes. Tant en l'entorn urbà com en el rural, grans plataformes comercials utilitzen mediàticament aquests casos reals, però afortunadament poc quantiosos, per encobrir l'activitat de grans operadors professionals i grans propietaris que busquen obtenir el màxim rendiment de les seves inversions immobiliàries. En benefici del conjunt de la ciutadania defensem que totes les activitats turístiques (petites i grans) han de ser regulades, considerades activitats econòmiques i assumir

les obligacions tributàries proporcionals que els corresponen. Els titulars dels allotjaments rurals, que compleixen una estricta normativa i les corresponents obligacions fiscals són, majoritàriament, pagesos o petits emprenedors que obtenen uns ingressos complementaris que els permeten continuar habitant el medi rural i contribuir així, amb il·lusió, treball i

eficàcia, a mantenir el camp català viu, productiu i endreçat perquè tots en gaudim. També molts altres sectors de l'activitat turística (restauració, guiatge, activitats, hoteleria, ...) són duts a terme sovint per emprenedors i petites o grans empreses amb una actitud molt responsable amb el seu entorn. Aquest és el tarannà que cal potenciar en benefici del conjunt del país.

Bases per a un sector turístic responsable que garanteixi un futur sostenible per al conjunt de Catalunya:

- Ha de ser responsable amb el territori tot contribuint a mantenir-ne els serveis i les infraestructures
- Ha de crear activitat econòmica i llocs de treball per a la població local (autònoma o assalariada)
- No pot créixer de manera excessiva ocasionant molèsties als ciutadans
- Ha de garantir als turistes una alta qualitat en els serveis i seguretat davant de qualsevol incidència
- Ha de contribuir a la lluita contra el canvi climàtic implantant bones pràctiques ambientals
- Ha de facilitar que tots els ciutadans puguem ser uns bons amfitrions dels nostres visitants!

DEFENSEM UN TURISME RESPONSABLE I SOSTENIBLE PER A TOTS!

Entitat Impulsora del Manifest:

TURALCAT- Confederació de Turisme Rural de Catalunya

Entitats signants del Manifest;

Unió de Pagesos

Associació de Micropobles de Catalunya

MANIFEST PEL TURISME I L'HOSTALERIA RESPONSABLES

El model de desenvolupament del turisme i l'hostaleria fa temps que toca sostre. A l'empara del mantra de la "creació de treball i riquesa", les grans empreses del sector han gaudit de via lliure pel creixement sense límits amb el beneplàcit de l'administració. La progressiva precarització del treball, l'homogeneïtzació dels serveis, l'especulació i la gentrificació, la massificació dels espais d'acollida, la desaparició de la cultura a barris i pobles i la destrucció del territori han provocat un creixent rebuig social, però també han suposat el naixement de propostes alternatives. Des de la iniciativa privada, la XAREC alcem la veu per visibilitzar l'alternativa enfront del model del turisme i l'hostaleria precaritzadors del treball, de la comunitat i del territori. La cura de l'entorn i les persones que l'habiten preval per sobre del guany econòmic. Amb cooperació i compromís, la XAREC volem ser palanca de canvi del model turístic i hostaler, posant les persones, el territori i la cultura al centre.

PEL TREBALL DIGNE. Als nostres establiments, garantim una feina no precària. Som projectes fets per treballadores. Vetllem per la qualitat laboral a les empreses proveïdores de béns i serveis.

SOM VEÏNES. Som gent del barri o del poble, participem de la vida local. El respecte pel descans i la vida dels veïns és prioritari. Ens preocupem per les afectacions que l'activitat dels nostres establiments pugui ocasionar al veïnat, i actuem per minimitzar-les.

ECOLÒGICAMENT. Prioritzem el consum de productes respectuosos amb el medi i les persones. Comprem a pagès, als nostres barris, a la nostra comarca; quan més a prop, menys petroli i més economia local. Posem en pràctica mesures per l'estalvi energètic, i treballem per reduir els residus, especialment plàstics, amb la perspectiva Residu Zero.

FEM CULTURA. La base de les activitats que desenvolupem i de les nostres cuines està lligada a les tradicions i cultura del país. Parlar la llengua és respectar-la, parlem català. Promovem la cultura local, amb valors, popular i singular.

CUIDEM DEL TERRITORI. Tenim cura del territori, el coneixem i el donem a conèixer, amb actitud respectuosa i preservadora. La massificació trenca els equilibris naturals, per això ens oposem al model de turisme de masses.

SOM ECONOMIA SOLIDÀRIA. Som part de la XES (Xarxa d'Economia Solidària). L'economia solidària és el motor de la transformació social. Practiquem la intercooperació, treballem amb empreses de l'ESS (banca i asseguradores ètiques, cooperatives energètiques i de telecomunicacions, etc.).

ESPAIS LLIURES DE LOTERIES I APOSTES. No promovem el joc, font de malalties i ruïna econòmica. Ni casinos, ni loteries, ni màquines escurabutxaques.

AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE. Implementem polítiques per resoldre les desigualtats de gènere sense diferències salarials. Entenem que les tasques reproductives són cosa de totes. Vetllem per la conciliació de dones i homes. Promovem la presència de les dones en els òrgans de govern dels nostres projectes.

EL CREIXEMENT TÉ LÍMITS. Cal posar línies vermelles i limitar el creixement turístic, i cal decreixer en aquells territoris on la pressió del turisme fa insostenible la vida de les veïnes i posa en perill l'equilibri de l'ecosistema.

COOPERAR VS COMPETIR. El nostre principi d'acció és la cooperació, basada en el treball horitzontal, la responsabilitat compartida i l'ètica en el nostre procés de producció i en la relació amb les empreses del nostre sector.

MANIFEST PER UNA MUNTANYA PAGESA, VIVA, ACTIVA I RECONEGUDA

BIOLORD COOP és una cooperativa rural sense finalitat de lucre que agrupa una vintena de pagesos i entitats de comarques del Pirineu Català. Reivindiquem una pagesia que es percebi com a valor fonamental de l'economia i la cultura local, que sigui sostenible, estable, generadora de llocs de treball i d'il·lusions. BIOLORD COOP neix com a resposta a la regressió que en les darreres dècades les economies de muntanya han patit per causes macroeconòmiques. Volem col·laborar a invertir aquesta tendència, construint des dels fonaments i utilitzant com a recurs fonamental el nostre bé més preuat: la terra, i tot allò que significa. Ho fem amb la convicció i decisió de fer-ho col·lectivament, amb veïns, entitats i sectors que dia a dia treballen, viuen i reivindiquen una vida digna a muntanya, una muntanya catalana pagesa, viva, activa i reconeguda.

La pagesia, el treball de la terra, no només és això, treball. És una forma de viure, un llegat dels esforços del passat, i una aposta pel futur immediat i el més remot. Durant mil·lennis, pagesos i pageses han treballat, construït i dibuixat el paisatge i la cultura de muntanya que avui observem i gaudim. Avui, però, difícilment alimenta llars i pobles. Queden molt pocs pagesos i pageses.

Perquè els pobles de muntanya no som jardins ni cap parc temàtic.

Perquè els pobles de muntanya volem;

Viure-hi avui, demà i sempre

Alimentar i cuidar

Compartir i acollir

Imaginar i gaudir construint el demà de muntanya i de Catalunya

Per tot això DESITGEM, REIVINDIQUEM i TREBALLEM PER

1. UNA MUNTANYA PAGESA

Una muntanya que defugui i rebutgi models especulatiu de la terra, que recuperi el seu ús més digne: l'agricultura sostenible. Que superi i deconstrueixi les promeses de prosperitat del monocultiu turístic com a única estratègia territorial possible.

2. UNA MUNTANYA DIVERSA, ECONÒMICA I SOCIALMENT

Una economia diversa, amb la pagesia, amb les seves múltiples expressions com a centralitat. Una pagesia que articuli i nodreixi economies locals fortes, sostenibles i resilients. Que intercooperi i estigui al servei del petit comerç, la restauració de qualitat i digna, el turisme cultural i pedagògic que no promogui el territori com a simple parc temàtic.

3. UNA MUNTANYA AMB UNA AGRICULTURA DIGNA, TANT PER AL CONSUMIDOR COM PER AL PRODUCTOR

Una agricultura no sotmesa a les grans forces del mercat, autònoma i lliure perquè està enxarxada i compromesa. Una agricultura que generi oportunitats i torni a alimentar famílies i pobles. Que ofereixi un producte agrari just, tant per al productor com per al consumidor. Un producte agrari ecològic, responsable socialment, que prioritzï els circuits curts de comercialització i la venda directa. Que vinculi el consum responsable amb l'acció local, amb l'aposta per una muntanya pagesa i reconeguda.

4. UNA MUNTANYA COOPERADORA I ENXARXADA

Una muntanya enxarxada, integral i integradora. Que l'acció territorial superi les «capelletes» del treball sectorial. Que reivindiqui una gestió de les polítiques públiques descentralitzades i justes, que permetin una acció territorial justa i equitativa, no marcada per criteris poblacionals. Que els diferents sectors econòmics i socials i administracions públiques cooperem, col·laborem, treballem junts per avançar des del reconeixement de la diversitat, la responsabilitat i el compromís.

6. UNA MUNTANYA OBERTA I RECONEGUDA

Que la muntanya continuï construint el paisatge català des del treball de la terra. Que sigui plena de pagesos, pageses, treball i futur. Que aculli visitants atrets i captivats per la cultura i els desitjos del territori i que la respectin. Que sapi-guem ensenyar a llegir els paisatges bucòlics entre línies, a veure'l com un dels més grans llibres d'història i d'avançament del futur més immediat. Que la seva visita serveixi perquè ens tornin a reconèixer i, en tornar a les capitals, siguin ambaixadors del territori per reconstruir nous contractes entre les societats urbana i rural.

Campanya “Jo, de Muntanya”, impulsada per Biolord.coop

1. EL PAPER DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA EN LA PROMOCIÓ DEL TURISME SOSTENIBLE

El debat entorn a models turístics no és nou. I que sorgeixi el debat, i que creixi, com ha fet darrerament en el món rural, és bo i saludable i posa de manifest que aquest sector econòmic és més transversal del què es pot imaginar des d'algunes perspectives. I ho és perquè el seu principal actiu és el "paisatge", almenys en territori rural, i el paisatge és un bé col·lectiu. I és també molt important, perquè des de fa anys que s'adverteix i s'han posat sobre la taula les conseqüències negatives d'aquells models turístics que promouen i visualitzen el sector com a sector que ha de ser protagonista i líder en l'economia rural. Aquest protagonista en els millors dels casos pot venir per la oferta directa de serveis turístics i culturals, i en d'altres molt menys recomanables (i que ens queden lluny però propers), de la mà de la construcció i ús d'habitatges de segona residència.

Originàriament el turisme rural es concep i s'impulsa com a oportunitat per diversificar la renda agrària, i alhora donar a conèixer la realitat del món rural. Objectius que avui mantenen totalment la seva importància.

Impulsar i mantenir iniciatives de turisme rural no és fàcil. I fer-ho des de l'òptica del turisme rural sostenible manté les dificultats però cada cop més s'evidencien les oportunitats i capacitat de resoldre riscos que aquest model du implícit. Entenem com a turisme rural sostenible aquell que es concep i es promou des del territori rural, des de la base, reincorporant l'objectiu de pedagogia territorial que originàriament tenia el turisme rural, és a dir, la capacitat que tenim des del turisme d'explicar-nos, i oferir el nostre territori des d'un caràcter d'acollida. Un turisme (molt vinculat a la restauració) que es

basi en la promoció dels recursos i productes locals i que per tant esdevingui estratègic també pels altres sectors econòmics i àmbits socials del món rural, i que aquesta articulació generi sinèrgies, cooperació, i per tant, sostenibilitat.

En aquesta línia, en els últims cinc anys s'ha posat de manifest una important i òbvia col·laboració entre el sector de la restauració i el turisme amb el producte local. Sigui des de la oportunitat que genera vincular turisme, restauració i producte local, com de la oportunitat de vincular les cada cop més nombroses experiències de venda directa i visita a explotacions.

L'Economia Social i Solidària ens ofereix el paraigües per les anteriors relacions de cooperació, però a més, és un entorn organitzatiu òptim per poder promoure i fer sostenible petites iniciatives de turisme, que són les que configuren la nostra realitat del sector.

Com hi podem participar?

Hi podem participar com a :

- **consumidors**
- **com a productors de serveis turístics, culturals i de restauració**
- **com a productors locals**

2. XERRADES AMB EXPERIÈNCIES

En aquest apartat introduïrem les experiències que participen en la xerrada. En el cas que ens afecta, presentem les iniciatives XAREC, Territori de Masies, Agència de Desenvolupament Local Solsona-Cardona, i el moviment crític amb el model turístic de Barcelona.

XaRec: Cooperativa de serveis a la restauració i al turisme responsable

La iniciativa neix donant resposta a un dels acords de la XAREC d'estructurar-se organitzativament a través d'una cooperativa de serveis.

La cooperativa, de moment, està gestionada per quatre de les cooperatives de la XAREC:

1. Els Caus Cooperativa

És l'encarregada de la Coordinació, Central de compres i Serveis.

2. La Sargantana

S'ocupa del Territori, viatjant arreu dels Països Catalans per explicar què és la XAREC i enxarxar nous projectes.

3. Menjador Ca la Rosa

Aquí es treballa la Comunicació interna i externa, les xarxes socials i la web.

4. Capfoguer

Es treballa pels Estatuts, la Participació i el Segell

La XaRec a poc a poc ha d'enxarxar el màxim de projectes de restauració d'arrel cooperativa del país. Aquells que des d'una pràctica professional fan una aposta per anar-se acostant a la producció ecològica,

de temporada o de proximitat. Projectes que arrelats al seu entorn, i des d'una cultura crítica i voluntat transformadora, actuïn d'agent dinamitzador del territori al qual pertanyen.

Serveis que ofereix als socis;

Productes i proveïdors

Coneixement col·lectiu, borsa compartida de proveïdors, negociacions conjuntes, cura dels proveïdors petits que considerem que s'han de defensar.

Comunicació

Creació d'una referencialitat comuna que ens permeti visibilitzar els nostres projectes de forma conjunta.

Segell

Es imprescindible desenvolupar l'elaboració d'un segell de qualitat que reculli els criteris que esperem d'un projecte de restauració i turisme responsable, ens servirà de filtre per determinar qui formarà part de la Cooperativa.

Acollida i relacions cooperatives

Fem-ho gran, fem-nos fortes, demostrem que es pot plantejar la restauració i la cultura d'una forma di-

ferent, que podem construir unes relacions laborals conscients, corresponsables i sobretot horitzontals, que som moltes i cada vegada més les que creiem que la paraula “èxit” pren un altre significat diferent del qual sovint s’han entestat a ensenyar-nos.

Formació

Socialització de l'experiència acumulada, l'expertesa d'algunes quantes i la voluntat de fer les coses bé de moltes altres.

Serveis que oferix al mercat

1. Càterings

2. Regals Xarec Una vintena de projectes de la Xarxa de Restauració i Cultura Cooperativa en un mateix ‘val regal’ de 30 euros a triar entre diferents projectes cooperatius de Catalunya.

3. Central de reserves

[/www.xarec.coop](http://www.xarec.coop)

Territori de Masies

Veïns, entitats, pagesos i empreses del baix Solsonès s’han associat per explicar els nostres pobles i reivindicar-los. Aquest és l’objectiu de Territori de Masies, associació que neix el 2013.

En l’actualitat disposa d’una setantena de socis, i entre les empreses sòcies figuren empreses de turisme actiu, restauració, turisme rural, producte local i de serveis culturals.

Els seus objectius es traslladen en dues grans línies, estretament interrelacionades;

La promoció del patrimoni pagès i la promoció del producte local. Ambdós es treballen des de dues perspectives, organitzant-nos internament (a nivell de socis i a nivell de poble) i generant i ideant actuacions conjuntes, donant a conèixer la nostra realitat i el com volem reivindicar-nos, de forma molt especial el treball i productes pagesos.

Des de Territori de Masies s’ofereixen activitats culturals i activitats gastronòmiques.

TERRITORI DE MASIES

territoridemasies.cat

Agència SolCar

L'agència és una figura de cooperació públicoprivada en matèria de desenvolupament local, d'àmbit supramunicipal.

L'agència surt de la visió dels ajuntaments de Cardona i Solsona, l'associació d'empresaris de Cardona i l'associació d'empresaris del Solsonès de fer un pacte territorial per a la qualitat de vida de les persones a través de la millora del teixit productiu, el medi i la ocupació.

Una de les línies de treball és la promoció del producte agroalimentari com a eix vertebrador i transversal de l'economia rural. Emmarcat en el projecte **Producte d'Aquí** posa en contacte productors i consumidors del Solsonès i Cardona, i també amb restauradors, i fa assessorament i prospecció estratègica. Du a terme una important tasca de visualització i sensibilització entorn el producte local a través de programes de ràdio, campanyes i altres. Recentment ha dut a terme un estudi sobre la restauració al Solsonès i la vinculació amb el producte local, i ha dissenyat i creat una cuina mòbil per fer demostracions gastronòmiques.

www.adlsolcar.cat

Berezi Elorrieta Sanz

Doctora en planificació territorial i enginyera agrònoma. Docent i coordinadora d'estudis superiors de planificació territorial, i gestió ambiental, i investigadora en la creació i aplicació d'un sistema d'indicadors de turisme per a la gestió sostenible de les destinacions de la província de Barcelona, i en general en la recerca sobre models territorials i turisme.

És membre activa de moviments socials de Barcelona, especialment aquells relacionats amb els efectes del model turístic de Barcelona sobre l'accés a l'habitatge i la vida social als barris, entre altres, de l'Assemblea de Barris per un Turisme Sostenible.

3. ALTRES EXPERIÈNCIES

Biolordcoop

Cooperativa rural sense afany de lucre que agrupa productors ecològics de poma de muntanya i empreses de serveis de turisme i restauració.

A banda de la oferta de poma ecològica de muntanya ofereix serveis de visites a explotacions i serveis de restauració que utilitza la poma de muntanya.

Agrupa una vintena de socis del Pirineu i prepirineu català.

biolordcoop.coop

CICLE DE XERRADES SOBRE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

L'ESS i les energies renovables

Dijous 18 d'octubre (19 h)

Al Saló de les Homilies d'Organyà
(Biblioteca Carles Morató), Solsona

- Electra del Cardener, 100 anys d'electricitat local - Solsona
- Girasol, cooperativa de recursos en energies renovables - Manresa

L'ESS i el turisme sostenible

Dimecres 24 d'octubre (19 h)

A Cal Paradís, Saló

- XAREC, cooperativa de serveis a la restauració i al turisme responsable de Catalunya
- Territori de Masies, associació per a la promoció local del Baix Solsonès
- Agència Sol-Car, desenvolupament local a Solsona i Cardona
- Berezi Elorrieta, docent de la Universitat de Barcelona

L'ESS i la gestió de les cures

Dimecres 31 d'octubre (19 h)

Al Saló de les Homilies d'Organyà
(Biblioteca Carles Morató), Solsona

- Cuidem Lluçanès, cooperativa de serveis d'acompanyament a les persones; de neteja i de salut - Prats de Lluçanès
- Fundació Surt, Promoció de l'empoderament de les dones, valorització de les cures i inclusió social

L'ESS iniciatives d'oficis i serveis

Dijous 8 de novembre (19 h)

Al Saló de les Homilies d'Organyà
(Biblioteca Carles Morató), Solsona

- Cotó Roig, cooperativa tèxtil amb cotó de proximitat - Navarclés
- Ninkasi, cooperativa de cervesa artesanal - Puig-Reig
- Massa Mare, cooperativa fleca-obrador artesanal - Vic
- Voliacs, cooperativa de serveis de dinamització turística - Solsona

Més informació:

actua@larada.coop - 672 49 12 23

ACTUA

FEM COSES AL BAIX SOLSONÈS!

Amb el suport de:

ACTUA

FEM COSES AL SUD DEL SOLSONÈS!

COOP de
TERRITORI
DE MASIES

e/s **economia
social**
aracoop

Promou:

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies

Amb el finançament de:

GOBIERNO
DE ESPAÑA
MINISTERIO
DE EMPLEO
Y SEGURIDAD SOCIAL

Amb la col·laboració de:

Ajuntament
de Solsona

Ajuntament
de Sant Mateu
de Bages